

Forfatter: Torfæus, Thormod

Titel: BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1699-01-14)

Citation: Torfæus, Thormod: "BREV TIL: Magnusson, Arne FRA: Torfæus, Thormod (1699-01-14)", i *Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)*, Nordisk Forlag, s. 251. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-001991698-000-shoot-L0019916980000088.pdf> (tilgået 27. juli 2024)

Anvendt udgave: Arne Magnussen - Brevveksling med Torfæus (Þormóður Torfason)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Indledes med en latinsk imødegåelse af A. M.s kritik af visse genealogiers benyttelse i Series (trykt i Torfæana, s. 99—101). Spørger om forskellige læsemåder ang. dansk oldhistorie fra en nylig fremdraget codex. Til svar på en bemærkning af A. M. om, at det er uvist, hvis søn Erik, fader til Emund og Bjørn på Haug, var, henviser T. til mag. Brynjolvs eksemplar. Imødegår kritiske indvendinger af A. M. (som ikke foreligger, sandsynligvis fordi et brev af 26/11 mgl.); redegør for rettelser og tillæg til Orcades; sender besvarelsen af A. M.s to breve med en tak for hans store umage og omhu. Går til behandlingen i Series af Bagnar lodbrogs forhold til Sigurd Fafnersbane, hvorom han vil udtrykke sig forsigtig; ang. lokalsagn vil han citere fogden på Li-ster i stedenfors. 252kællingen på Spangareid. Vil få at vide, om Abbas Stadensis stemmer med nogle fra Pontanus og Meursins anførte citater, og nogle læsemåder fra Adamus Bremensis. Giver rettelser til Ill. bogs 5. kap., begrundet i en rigtigere forståelse af Snorre Sturluson. Beklager vanskeligheden ved at få brev afsendt på grund af langvarig storm og uvej. Takker for A. M.s aftale med Liebe og har gjort anstalt til at sende penge. Besvarer enkeltheder i A. M.s breve. Ender med klage over forvirringen mellem de til forskellig tid levende Ragnar'er, hvilket allerede tidligere i brevet er berørt (citeret i fortalen til Torfæana p. XI).

Om det herefter følgende brev fra T. indeholder kopibogen s. 17 kun »Aff 8. februarii skrifat til Archivsecreterer Arnas Magnussen um 50 rixders vaxsel fra Bergen thil ham«.

Thil Archivsecreterer Arnas Magnuss. aff 14. jan.

M DC XC IX.

Ad ea qvæ hac epistolâ de genealogiis repetis, respondi antea, jam deinde collegi genealogias, qvas Eyolfus¹ ex lib. Reseniano exscripsit, et contuli cum his decem, qvas tu collegisti, et concordant, cætera vero, qvæ Langfedgatal continentur, una tecum ut frivola rejicio, in illo forte erravi, qvod illa priora, decem nempe illas generationes, Langfedgatal inscripsi; si titulus emendetur, et Codex Resen, pergameneus tantum reponatur, tutò possum dicere hoc schema me inde excerpsisse. Urges præterea non recte me generationes has ab Odino derivare, sed hoc non assequor, nam præter qvod in his genealogiis habetur, in præfatione ante Skioldum, explicit pag. 1a, incipit 2a, cujus prima linea deest, conficiturqve ex reliquiis abscissarum literarum, qvæ supra duas posteriores columnas visuntur, hanc lineam non aliud fuisse qvam nomen Odin supra singulas columnas pictum². Cod. Flat. hæc probat, qvi Odinum Skioldi patrem facit, ut et Edda in præfatione seu prologo, et ipse Snorrius Sturlæus in suo chronico, qvi Skioldum Odini filium fuisse tradit, Gefionem duxisse et Lethræ habitasse. — Danum fuisse Olafi filium, utraqve Reseniana et tua genealogia, ut et Cod. Flat. consentiunt, nihil subest, cur non liceat mihi errorem ejusdem membr. alio loco ostendere, cum nec ipsum probem, ipse quoqve Saxo Uffonem Dani patrem ab aliis Olafum dictum tradit, Snorrius Danpum vocat, neutrum dogma ullis rationibus infringere possum, sequitur ergo, qvod aut duos habuerit patres, duoss. 253avos, qvod absurdum, nisi vitricos statuamus, qvod probatione eget, aut fuerint binomines, nec hoc omnino absurdum, cum Sigurdus Hringus et Ofeigus Grettir, et si qvi plures, duo propria nomina gesserint, sed nec certum, qvod Rigus et Danpus propria nomina sint, possunt esse appellativa, ut Rigr fastuosum et Danpr sordidum denotent, qvod vero hi duo provinciales reges fuerint et tertius Danus Daniam invaserit, cur omni auctoritate destitutus statuam, non video, qvin et Rigum, non Danum, primum regis titulum usurpasse ex Snorrio colligo: moðir Dyggva var Drott, dottir Danps k[onung]s s[onar] Rigs, er fyrstr var k[onung]r callaðr a danska tungu. Hoc nescio, qvomodo ad Danum applicari possit, cujus mentio hic non fit; qvod si ergo Rigus primus regis titulum usurpavit, inter minorum gentium reges ex dignitate numerari non potest, qvod si omnino lianc opinionem de invasione Dani et diverso stemmate, qvam aliquando secutus, postea damnavi, libet inserere, nihil certe annorum numerus in Seriem redactus inde turbatur, nam synchronos tunc fuisse oportet, Vermundo Rigum, Olafo Danpum, Danumqve Olafo per vim exturbato successisse; itaqve nihil scio, qvid in 5to cap. mihi corrigendum sit, securus itaqve qvid alii opponant, codicum auctoritate et fide qva illos exscripsi, et candore qvo dissen[tien]tia loca exprimo, me tueor. Par sem i hans codice, sem hann nyliga hefur fengit¹ (mætti giarnan vita hvar fra), stendr firir framan ættartoluna, þad sem Eyiolfur schrifadi af somu bok, hvar fyrst stendur »Har[ald]r harfagri var son Halfdanar svartar«, þar næst: »I þann tima, er Karl k[onung]r, er kalladur var Magnus, styrði Romveria riki, hyggiom ver riki ok k[onun]gdom haft hafa a nordurlondum Sigurd Hring, f[odur] Ragnars lodbrokar« etc.; bid eg hann villdi lata mig vita i þeim paragr. hvort svo stendur, at effter Har[ald] k[onun]g var Eir[ikr] k[onung]r, er kirkio let gera i Slesvic, effter hann var annar Eir[ikr], er kirkio let gera i Ripum, hvort hia honum standa Eirikar, þar Adamus Bremensis hefur Harec, og hvert at Ragnhildr, kona Ha[ralds] harfagra, muni hafa verit dottir þess seinna Eiriks, sem þar stendur, og i þeim paragr. »Sveinn tiuguskegg toe riki i Danmorc« þar standa þessi ord: »I þanns. 254tima heriudu Jomsvikingar i Noreg at aeggian Sveins k[onung]s, morgum vetrum siparr borðuz þeir Sveinn k[onung]r og Olafur Svía k[onung]r og Eir[ikr] jarl etc. vid Olaf Tryggvason«, hvert þar stendr »morgum vetrum«, eda »eigi morgum vetrum«, því þad munar mikid um Jomsvikinga bardaga. Þad hann schrifar um Emund og Biorn at Haugi, at se ovist, hvert verit hafi synir Eiriks Refilssonar eda Eiriks Biarnarsonar, kunni eigi absolut at segiast, enn vili haldast firir conjecturam, at hann hafi verit Eiriks Refilssonar son, þa kann hann þar i at rada, þo ef hann confererar exemplar Mag. Bryniolfs¹, þicki mer þad litill scrupulus, þar svo stendur: »Synir Biarnar jarnsidu voro þeir Eir[ikr] og Refill. Hann var herk[onung]r ok sæk[onung]r, enn

Eir[íkr] k[onung]r yfir Svía ríki eftir fódur sinn ok lífþi litla hrid. Þa tok rik[i] Eir[íkr] son Refils, hann var mikill hermadr ok allríkr k[onung]r. Eiríks synir voro þeir Emundr ok Biorn k[onung]r, þa com Svía ríki enn i brædra scipti, þeir toko rik[it] eptir Eirik Refilsson«. Síþan hefur Mag. Bryniólfs exemplar galt, þar það setr »Aunundr het son Eiríks«, enn [a] at standa efftir Hervarar sögu »Eir[íkr] het son Amundar«, sem a at standa »Emundar« effter Langfedgatali, »er ríki toe eptir fódur sinn at Uppsolum, hann var ríkr k[onung]r, a hans dogum hófz til ríkis i Nor[egi] Har[aldr] k[onung]r hinn hafagri«. Svo þicki mer eigi neitt kunna klarara at setiaz enn þetta er, þa oil exemplaria eru confererut. Um Steinmod froda finn eg eigi meira, eigi kunni eg at lukta hann upp af mer sialfum, þo stendr til Monfr. at taka hann ut, enn um Berg abota finnr hann vel i annalibus effter annis i Serie, enn Gvendr Olafsson kann tutö citerast, því hans bref mun finnast. Um holman i Geirhildar vatni, at setia inter errata Orcadensium, þickist eg eigi kunna at taka i burt, því eg veit eg hefi eigi dictat hann upp, og ef sionarvitni finnast og hann er þar, þa kann eigi segiast eg hafi errerat, enn ef hann finst þar echi, þa kann það reputerast inter memorise lapsum. Um armarium pro almutio og natalitia in Orcadibus minnst eg eigi betr enn hafi svarat, og set eg það alt i Monfr. hand. Jeg sendi Monfr. vist breff communitatis Orcadensium ad reginam Philippam Eirici Pomerani anno 1425 skrifat, sem jeg utilucti, firir því það er corrupt skrifat, og ætti það at bodast inn til pag. 182 post Davidems. 255Meinerem, ef það kann at finnast correctius i Archivinu, og það annat sem þar med fylgdi; synist annar hafi succederat inter Meinerem et Thornam Tholach. Pluralitas Ragnarorum gerir mig vitlausann, jeg ærist nu i því og þychist sia svo margar þeirra fylgiur, at þær gera mic skygnan, enn sidann blindann. Nu er svarat uppa bædi hans bref, og þacka eg honum inniliga firir hans stóra omak og umhyggju, enn þegar hann kemr nu til lib. 1, cap. 4tum til þeirra orða: venio ad Sigurdi Fafnericidæ vitam et Nornagesti narrationem, og það jeg statuera þa tvo, og sidan i odrum paragr. um Ragnar Lodbroch, hann hafi verit hans gener, og um relationem kellingarinnar a Spangareidi, þa vill mikil cautio i ollu þessu, því eg vefst i því, hvert tveir Sigurdar Fafnisbanar hafi verit, og hvert Ragnar Lodbroch hafi att nochors þeirra dottor, og hvert Giukungi hafi verit Sigurdi hringi samtida; enn fogetans a Lystr relatio vill setiast i stadinn firir kellingarinnar. Kynni og firir þeim sistu þrimur paragraphis fra »venio ad Sigurdum Fafnericidam« og til þess »pergo jam ad historias fabulis ita interspersas etc.« gefast rum firir i þryckinu, þa væri það vel, enn ef eigi kann, þa ma það standa, og verd eg þa odruvis at explicera það in processu operis. Hann villdi lata mig vita, hvert Abbas Stadensis hefur það svo sem Pontanus schrifar pag. 96. in principio Haraldi et Regneri »pulsus est primo ab Haraldo Reginfridus mari fortunam tentare instituit« etc. usqve »tandem eodem remenso itinere in Daniam cum admirabili victoria rediisset«, hvort sa Reginfridr se Ragnar lodbr. og svo sem Meursius segir in principio Regneri: Res, quas gessit, variè ¹ sanè memorantur ab auctoribus, qvi qvæ ² a Germanis gesta scriptis suis prodidere. Hann vildi vera svo godur og communicera mer, hvad hann finnr i Germanis scriptoribus um hann. I Adami Brem. lib. I. cap. 44. vildi hann sia i authentico scriptore, hvert þar stendur »Hardegon filius Sveni«, og i cap. 47 hvert þar stendur »Hardewich filius Gurm«, og ef hann kynni integra loca. Nu sa jeg betr effter i Snorra St. s.; þar segir hann eigi, at Dan se Danpss., enn Drott se Danpsd. og systir Dans, það er halvesystir, svo modir Dans hefir annat hvert att Olaf fódur hans fyrri og Danp sidan, ellegar og Danp fyrri, og svo er Dan Olafsson og hefur eigi invaderat regnum, enn moguligt fengit Danps provincias tils. 256sinna, so verdur og eigi heldr Vermundr Rigr, en Rigr af annarri ætt. So begyndi jeg cap. 5tum, lib. III. soleidis: Vermundus inter Daniæ reges à Sax. decimus septimus constitutus et Vigleti filius statuitur, hunc in annalibus nostris locum occupat, a sapientis cognomine illustratur, nam genealogiæ, quas exhibuimus, Olafum Mansvetum filium ejus fuisse testantur, ipso Sax[one] suffragante, Olafi autem Mansveti filium Langfedgatal, ut et liber Originum Norvegiæ Codici Flat, contentus col. 10, Danum Magnanimum; at Snorrius Sturlæus Dani sororem Drottam Danpi filiam Rigi neptem, illius, qvi primus in septentrione rex appellatus est, recenset; matrem igitur Dani post mortem patris ejus Olafi Danpus duxerat, fuitqve Drotta uterina illius soror. Snorrii testimonium tale est etc.

Hans fyrzta aff 19. 9br. og seirna af 26., þann 7. hujus bekommet, enn echi hefur sidann gefist færi at bestilla svar, og echi veit eg ennu leilighed, og ma því þetta svar bida occasion. Mitt seinasta af 11. Xbr. kom til Staffvanger jola kvold, og la i Buchen so lengi med folchi sem reisti her fra sama tid það var skrifad; echert folch mynnist so langstadigt ofæri, storm og ovedur, hvorn dag i alt haust og ennu continuerar. Jeg þacha Monfr. firir þa sýslu med Libe; straxs jeg fech brefvet, skrifadi jeg thil Bergen thil stiftamptschrieffver Reich at giora mer vechsel upa 100 rde, nær jeg kynni at fa þeim til hans komit, og minum correspondent strax at ganga til tholdforvalter Rye, eff Reich eigi kynni, því fra Staffvanger kann jeg eigi faa það, enn jeg hefi ennu echi fengit svar; þo kann Monfr. slutta til vid bokhandlarann, sem hann hefur skrifad mer til, þo jeg hafa verdfri dedication, og kynni hnokast um þær fabulas, sem jeg vil i fiordu bokina innfæra, sem eg hefi skrifad um til forna, það er saga af Asmund berserkiabana, Indrida ilbreidar þattr, því hann kemur vid hann Toka, þa hann atti at hlaupa a schidum nedan firir Kulne, um men Friggjar a nanis dato, og um Hiaranda og Hogna og soddan meira, sem upplysir, hvadan þetta se tekid. So giorir Monfr. skriffellig accord med hann, þo það verdi echi alt ferdugt til Miclielsdag, ef fabulæ setiast til, kann at hialpa til nytt aar eda kyndilmesso a odru ari, hvor sem lifer, og Monfr. veit mannen ohættan skuldunaut. Nu svarast up a resten. au 20 exemplaria hann unner mer kann passera, enn hin tiu af godum papir vil eg lata upleggja, vilia 40 bækur til, ef bokinn verdur 4 alphabet, og munu peningar hia Gvendis. 257Ketilssyni hrochva til, eda hia Knut Storm, sem jeg her kann bethala Asgei[ri]. Benedix mun og borga, enn um correctorem trui jeg Monfr. sialfum best; um adra er eigi vert. Til slattumanz tiar echi at skrifa um það til nytt aars er forfallit, því eg hefi skrifad það i seirna brefi af 11. Xbr., og tiar echi at forandra. Hans Tobiæson heldur eirn, sem sækir Flitz þann merkiliga mann. Um Norschu Chronicu þeirra svenschu skeiti eg eigi svo dyrt at kaupa; eigi schil eg, hvat slattu manni gengr til þess uphaldz med Monfr. laun; er eingi vegr til ríka Sigga? Kann hofudsmadr eingi rad? Eigi skil eg það

gíftumal með elstu dóttur slattumanz með Reich, því eg óschadi honum sialfum og henni til lúchu með Biering; mun þetta eigi vera su yngsta? Nu fæ eg svar frá Bergen, at hvorke kann eg fá vöxsel frá Rye eller Reich; ein echia í Bergen, radmann Hans Petersens, vill hafa 3 rde. í lagi fyrir at jeg tel henni contant her; vil því forsækia hia fogaðanum Friderich Tonder og profastinum her Hr. Jens Barsöe, hvert einginn af þeim kann þena mér þar með, ellegar verð eg at ganga at þessu boði, og ma þó guð vita, hvað snart verða so hastugar milliferðer og vissar, at jeg kunni senda peningana; einn ung karl heder Peder Römmer, sem hun hefur peningana hia. So man eg nu echi fleira etc.

P. S. Hvað huusasnotra og malajarn er? Það forundrar mig, at su svenscha cronic kostar 7 rde., enn Orcades kunna ei ganga út fyrir 4 &. Sturlaugs sögu og Arinnefju sögu vilda eg hafa, og hvað Auctuarium Rudbeccii kostar. Hans Tobiæson skrifa eg nu til. Ragnar lifði fyrr enn Lundun var funderut, fyrir Julii Cæsaris tíð, og ðo og svo fyrri. Ragnar lifði fyrir Valentii keisara tíð, þá Ermanricus lét troða Svanhildi, systur konu hans, undir hestafotum. Ragnar færði stríð með Carolum Magnum og atti þá gamla sonu. Ragnar gjörði Biörn Jarnsidu son sinn út af landinu sub tutore Hastingo 841. Ragnar ðo 845. Ragnar ðo 867; Ella drap einn, annan Fuglafangur¹, þrjú braddaúður. Sio arum effter þann, sem ðo 845, er Har[aldr] harfagri, fimti maðr frá honum, fæddur, en regeraði fiogur ar fyrr enn sa seinasti ðo. Hvornin skal koma þessu saman.

Arne Magnusson. II, 1.